
Iris Biškupić Bašić

Etnografski muzej, Zagreb
irisbb@emz.hr

Katarina Bušić

Etnografski muzej, Zagreb
kbusic@emz.hr

Lorena Martinić

Etnografski muzej, Zagreb
lorena@emz.hr

In memoriam

Primljeno: 15. srpnja 2022.

Prihvaćeno: 20. rujna 2022.

Josip Barlek

(Koprivnica, 20. siječnja 1948. – Koprivnica, 13. ožujka 2022.)

Slika 1. Josip Barlek, viši kustos Etnografskog muzeja,
Arhiva EMZ

Teško je sažeti u nekoliko redaka profesionalni život dulji od četiri desetljeća jedne izuzetne i dinamične osobe, kakav je bio kolega Barlek. Njegov je odlazak velik gubitak za cijelu hrvatsku kulturu, sve kolege i prijatelje, a posebno za njegov zavičaj – Podravinu koju je uvijek s posebnom ljubavlju spominjao i afirmirao u svom radu. Kolega Barlek svojom je osobnošću i predanim stručnim radom ostavio neizbrisiv trag prije svega u Etnografskom muzeju, ali i u cjelokupnoj muzejskoj zajednici u Hrvatskoj i šire.

Veliku ljubav prema svome narodu, njegovu stvaralaštvu i baštini iskazivao je od studentskih dana, za cjelokupnoga radnog vijeka, sve do kraja života, i u tome je bio strastven i neumoran. U Etnografski muzej došao je volontirati 1972. godine još kao student etnologije i sociologije; radio je kratko vrijeme kao preparator, a od 1979. godine kao voditelj Zbirke preslica i vretena, Zbirke šaranih tikvica, Zbirke ukrašenih drvenih predmeta, Zbirke pisanica i Zbirke predmeta vezanih uz običaje i vjerovanja. Stručni interes usmjerio je najprije na sitno ukrašeno drvo (tikvice, preslice), a od 1990-ih posebno se posvetio temi godišnjih običaja, odnosno religioznih praksi i pučkih pobožnosti vezanih uz liturgijsku godinu – velike katoličke blagdane (Božić, Uskrs) i spomendane svetaca. Brojni stručni tekstovi koje je pisao polazišne su točke za sva daljnja istraživanja navedenih tema u etnologiji.

Kao pravi etnolog, predan i vrstan terenski istraživač, uživao je u radu s ljudima, brojnim pojedincima i udrugama te razvio široku mrežu muzejskih suradnika koji su ga posebno cijenili. Svojim je marljivim radom prikupio velik broj predmeta koji su trajno ostali u fondusu Etnografskog muzeja. Posebno valja istaknuti božićne jasllice, za koje je pokazivao izniman osobni i profesionalni interes, utemeljivši u konačnici i Zbirku božićnih jasllica u Muzeju i osnovavši Udrugu prijatelja hrvatskih božićnih jasllica, čiji je bio dugogodišnji predsjednik.

Kolega Barlek bio je autor više od šezdeset samostalnih i koautorskih izložbi, kao što su: *Oblikovano drvo – preslice u Hrvatskoj* (1984.), *Pisani Vuzem – uskrsni običaji sjeverozapadne Hrvatske* (1991.), *Za križem* (1998.), *Uskrsne pisanice* (2001.), *Hrvatsko božićevanje* (2004.), *Uz križ stati – Hrvatski Uskrs* (2005.), *Pisanica – tradicija koja traje* (2012.), *Čudesni svijet anđela* (2007./2008.) i druge. Suradujući s brojnim suvremenim umjetnicima i amaterskim likovnim stvarateljima, organizirao je Festival uskrsnih pisanica, glavnu i niz županijskih smotri Udruge prijatelja hrvatskih božićnih jasllica. Bio je inicijator i dugogodišnji organizator predstavljanja hrvatskoga jasličarskog stvaralaštva na mnogobrojnim tematskim izložbama i manifestacijama u Europi, kao što su: Međunarodna izložba božićnih jasllica *100 Presepi in Vaticano, Borghi e Presepi* u Sutriu, *Natale a Verona* u Veroni i drugo.

Kolega Barlek volio je raditi s posjetiteljima, a posebno s djecom koja su uživala u njegovim živopisnim vodstvima kroz stalni postav i povremene izložbe Etnografskog muzeja. Kolegicama i kolegama, muzejskim djelatnicima, posebno će ostati u sjećanju kao neumorna i topla osoba koja je svako druženje obogatila posebnim čestitarskim vještinama i često – pjesmom.

Josip Barlek bio je istinski čuvar baštinjenih narodnih vrijednosti – i u osobnom i u profesionalnom životu. Takav će i ostati u našim uspomenama i svim autentičnim vrednovanjima hrvatskoga kulturnog naslijeđa. Njegovim odlaskom ostaje velika praznina, ali i duboki trag u društvenom, kulturnom i javnom životu sredine u kojoj je djelovao.

BIBLIOGRAFIJA RADOVA JOSIPA BARLEKA

AUTORSKE KNJIGE I KATALOZI IZLOŽBI

1984.

BARLEK, Josip. 1984. *Preslice u Hrvatskoj*.
Zagreb: Etnografski muzej.

1988.

RANDIĆ BARLEK, Mirjana i Josip BARLEK.
1988. *Podravski motivi: etnografija, naiva*.
Zagreb: Etnografski muzej.

1990.

BARLEK, Josip. 1990. *Šarane tikvice: Etnografski muzej, Zagreb, 21. srpnja do 3. rujna 1990*.
Zagreb: Etnografski muzej.

1991.

BARLEK, Josip. 1991. *Pisani Vuzem: uskrсни običaji sjeverozapadne Hrvatske: Etnografski muzej, Zagreb, 26. ožujka - 28. travnja 1991*.
Zagreb: Etnografski muzej.

1992.

BARLEK, Josip. 1992. *Na tom mladom ljetu...*
Zagreb: Etnografski muzej.

BARLEK, Josip. 1992. *Uskrсни običaji sjeveroistočne Hrvatske: Slavonija, Baranja, Srijem*. Zagreb: Etnografski muzej.

1993.

BARLEK, Josip. 1993. *Božićna svjetlost*. Zagreb:
Etnografski muzej.

1995.

BARLEK, Josip. 1995. *Božićne jaslice: Etnografski muzej, Zagreb, prosinac 1995*.
Zagreb: Etnografski muzej.

BARLEK, Josip, BARLEK, Mirjana i Ljiljana DOMIĆ. *Križem do Uskrsa: izložba 1995: Etnografski muzej 1995*. Zagreb: Etnografski muzej.

1996.

BARLEK, Mirjana i Josip BARLEK. *Iz svijeta podravskog muža: uz 25 godina umjetničkog rada Josipa Cugovčana; 30.III. - 15.V.1996*.
Zagreb: Etnografski muzej.

MARKOVIĆ, Ksenija, BARLEK, Josip i Mirjana RANDIĆ BARLEK. 1996. *Kupinečki Kraljevec: život i običaji u starinskoj hiži*.
Zagreb: Družina - čuvari tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga i Filozofski fakultet.

RANDIĆ, Mirjana i Josip BARLEK. 1996. *Život bez predaha: uz 10-godišnjicu smrti prof. dr. Branimira Bratanića prvaka teorijske etnološke misli u Hrvatskoj, 06.VI-15.VIII 1996*. Zagreb: Etnografski muzej.

1997.

MARKOVIĆ, Ksenija, BARLEK, Josip i Mirjana RANDIĆ BARLEK. 1997. *Kupinečki Kraljevec: život i običaji u starinskoj hiži*.
2. izd. Zagreb: Družina - čuvari tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga i Filozofski fakultet; Županija: Zavičajni muzej Stjepana Grubera.

1998.

BARLEK, Josip. 1998. *Za križem: uskrсни običaji primorske Hrvatske: Etnografski muzej, 27.03. - 27.04.1998*. Zagreb: Etnografski muzej.

2000.

BARLEK, Josip. 2000. *Zagorski betlehem: božićne jaslice Hrvatskog zagorja: u susret velikom jubileju 2000. godina kršćanstva, 15.12.1999. - 20.1.2000*. Zagreb: Etnografski muzej.

2001.

BARLEK, Josip. 2001. *Uskrсне pisanice iz zbirke Etnografskog muzeja: 31.03. - 29. 04. 2001., Etnografski muzej Zagreb*. Zagreb: Etnografski muzej.

2002.

BARLEK, Josip. 2002. *Božićna svjetlost: izložba jaslica: Vukovarske adventske svečanosti, prosinac, 2002*. Vukovar: Gradski muzej Vukovar.

2004.

BARLEK, Josip. 2004. *Hrvatsko božićevanje: s posebnim osvrtom na božićne jaslice, 6. 12. 2003. - 2. 2. 2004*. Zagreb: Etnografski muzej.

2005.

BARLEK, Josip. *Uz križ stati: Hrvatski Uskrs: 13. 3. - 10. 4. 2005*. Zagreb: Etnografski muzej.

BARLEK, Josip. 2005. *Božić: narodni običaji brdovečkoga kraja*. Brdovec: Muzej Brdovec.

2007.

BARLEK, Josip. 2007. *Čudesni svijet anđela: Etnografski muzej u Zagrebu u suradnji s Muzejom za umjetnost i obrt u Zagrebu, 2. listopada 2007. - 30. travnja 2008*. Zagreb: Etnografski muzej.

2008.

BARLEK, Josip. 2008. *Brdovečki običaji korizmeno-uskršnjeg vremena*. Brdovec: Muzej Brdovec.

2010.

BARLEK, Josip. 2010. *Hrvatski Božik: ni se rodi Kralot nebesen...* Skopje: Muzej na Makedonija.

BARLEK, Josip. 2010. *Velikden v Hãrvatija: Hãrvatski narodni obiãai po vreme na velikdenskite posti*. Zagreb: Etnografski muzej.

2012.

BARLEK, Josip. 2012. *Hrvatski Veligden*. Skopje: Muzej na Makedonija.

BARLEK, Josip. 2012. *Festival uskrasnih pisanica: pisanica – tradicija koja traje: 21. ožujka – 15. travnja 2012.*, Etnografski muzej, Zagreb. Zagreb: Etnografski muzej.

BARLEK, Josip. 2012. *'Ususret Božiću': božićne jasllice Etnografskog muzeja*. Zagreb: Etnografski muzej.

2013.

BARLEK, Josip. 2013. *Dani Zelenog Jurja - od Jurjevske grančice do Ivanjskog cvijeća: 19. 6. - 27. 6 2013.*, skupna, žirirana, tematska izložba članova Sekcije za keramiku, staklo i porculan ULUPUH-a. Zagreb: ULUPUH - Hrvatska udruga likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti.

BARLEK, Josip i Danijela KRIŽANEC-BEGANOVIĆ. *Hrvatske božićne jasllice na izložbama „100 presepi“ u Rimu, 1996. – 2012.* Zagreb: Etnografski muzej.

RADOVI OBJAVLJENI U OMEĐENIM PUBLIKACIJAMA

1979.

BARLEK, Josip. 1979. „Svadbeni običaji“. U: *Izložba Etnografska prošlost Zagreba: u povodu 60. obljetnice Etnografskog muzeja u Zagrebu*. Nada Gjetvaj, ur. Zagreb: Etnografski muzej, str. 16-18.

1993.

BARLEK, Josip, PUNTAROVIĆ-VLAHINIĆ, Jadranka, SOMEK-MACHALA, Božica, SVURAC, Manda i Miljenko ŠANTEK. 1993. „Obiteljska zadruga Šantek“. U: *Obiteljska zadruga Šantek iz Rudeša u Zagrebu*. K. Marković [etc.], ur. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta, Etnološki zavod i "Družina" - čuvari tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga, str. 17-73.

1996.

BARLEK, Josip. 1996. „Kupinečki kraljevec: običaji uz dva najveća blagdana – Uskrs i Božić“. U: *Kupinečki Kraljevec: život i običaji u starinskoj hiži*. Ksenija Marković, Josip Barlek i Mirjana Randić Barlek, au. Zagreb: Družina - čuvari tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga i Filozofski fakultet, str. 13-18.

RANDIĆ-BARLEK Mirjana i Josip BARLEK. 1996. „Podravina“. U: *Đurđevečki zbornik: v povodu 70. obljetnice živlejna Đuke Tomerlina-Picoka*. V. Piškorec, ur. Đurđevac: Rajna Golubić [etc.], str. 121-132.

1997.

BARLEK, Mirjana i Josip BARLEK. 1997. „Etnografske osobine bedekovčanskog kraja“. U: *Bedekovčina: stara i plemenita*. Ž. Bajza, ur. Bedekovčina: Općinsko poglavarstvo, str. 131-144.

2000.

BARLEK Josip. 2000. „Decorated Gourds“. U: *Croatian folk culture: at the crossroads of worlds and areas: Budapest history museum, Budapest, January – March 2000*. Z. Vitez i A. Muraj, ur. Zagreb: Galerija Klovićevi dvori, str. 403-407.

BARLEK Josip. 2000. „Easter Eggs“. U: *Croatian folk culture: at the crossroads of worlds and areas: Budapest history museum, Budapest, January – March 2000*. Z. Vitez i A. Muraj, ur. Zagreb: Galerija Klovićevi dvori, str. 383-389.

2001.

BARLEK, Josip. 2001. „Ukrašene tikvice“. U: *Hrvatska tradicijska kultura : na razmeđu svjetova i epoha*. Z. Vitez i A. Muraj, ur. Zagreb i Barbat: Galerija Klovićevi dvori i Institut za etnologiju i folkloristiku, str. 403-407.

BARLEK, Josip. 2001. „Uskrсна šarena jaja“. U: *Hrvatska tradicijska kultura : na razmeđu svjetova i epoha*. Z. Vitez i A. Muraj, ur. Zagreb i Barbat: Galerija Klovićevi dvori i Institut za etnologiju i folkloristiku, str. 383-389.

2003.

BARLEK, Josip. 2003. „Narodni običaji hrvatskog sela“. U: *Hrvatski put u ekološku poljoprivredu: zbornik radova: prvi hrvatski simpozij iz ekološke poljoprivrede, Zagreb, 15. - 17. studeni 2000.* Z. Maštrović, ur. Zagreb: Majke za Prirodni zakon [etc.], str. 47-52.

2004.

BARLEK, Josip. 2004. „Iz krapinskog narodnog života“. U: *Krapina: grad povijesti i kulture.* A. Szabo, ur. Krapina: Grad Krapina, str. 148-153.

2007.

BARLEK, Josip. 2007. „Calabazas decoradas“. U: *La cultura tradicional Croata: en la frontera de los mundos y las epocas.* Z. Vitez i A. Muraj, ur. Zagreb: Ministerio de Cultura de la Republica de Croacia i Instituto de Etnologia y Folcloristica, str. 402-407.

BARLEK, Josip. 2007. „Huevos de Pascua multicolores“. U: *La cultura tradicional Croata: en la frontera de los mundos y las epocas.* Z. Vitez i A. Muraj, ur. Zagreb: Ministerio de Cultura de la Republica de Croacia i Instituto de Etnologia y Folcloristica, str. 382-389.

BARLEK, Josip. 2007. „Riječ recenzenta“. U: *Erdovec: život i običaji: sjećanje na djetinjstvo i mladost u selu Erdovcu nedaleko od Križevaca u prvoj polovici 20. stoljeća.* Ivka Gudić, au. Križevci: Gradski muzej Križevci, str. 5-6.

2009.

BARLEK, Josip. 2009. „Moja baština“. U: *Moja baština.* Lucija Krnjak, au. Čakovec: „Zrinski“, str. 7-9.

RADOVI OBJAVLJENI U SERIJSKIM PUBLIKACIJAMA

1984.

BARLEK, JOSIP i Damodar FRLAN. 1984. „Book reviews ‘PODOLAK, Jan. 1980. Culture and the Way of Life of the Slavs in the Conditions of Socialism. Bratislava: Slovenske Pedagogicke Nakladatelstro’“. *Anthropological Quarterly* 57/2: 93-94, <https://www.jstor.org/stable/3317583> (pristup 26.9.2022.).

1987.

BARLEK, Josip. 1987. „Običaji uz porođaj u okolici Zagreba“. *Etnološka istraživanja* 3-4: 327-339.

BARLEK, Josip. 1987. „Svadbeni običaji u okolici Zagreba“. *Etnološka istraživanja* 3-4: 291-324.

1988.

BARLEK, Josip. 1988. „Običaji uz porođaj u okolici Zagreba“. U: *Etnografska baština okolice Zagreba.* M. Petrić i M. Sinković, ur. Zagreb: Zadrūzna štampa, str. 327-339.

BARLEK, Josip. 1988. „Svadbeni običaji u okolici Zagreba“. U: *Etnografska baština okolice Zagreba.* M. Petrić i M. Sinković, ur. Zagreb: Zadrūzna štampa, str. 291-324.

2004.

BARLEK, Josip. 2004. „Uskrsne pisanice Podravine: iz zbirke Etnografskog muzeja u Zagrebu“. *Podravski zbornik* 30: 265-280.

2006.

BARLEK, Josip. 2006. „Uz križ stati – hrvatski Uskrs: Uskrs u Podravini“. *Podravski zbornik* 32: 279-302.